

నాటకాలు

భక్తి,జ్ఞాన,పురాణ,జానపద

వీరబొబ్బిలి

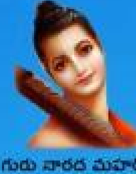

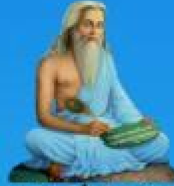
సదాశివ సమారంభాం

గురు దక్షిణామూర్తి

గురు వేదవ్యాస మహర్షి

గురు శుక మహర్షి

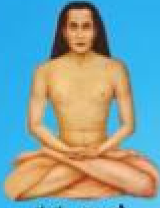

గురు నారద మహర్షి

గురు వాల్మీకి మహర్షి

గురు శ్రీకృష్ణ

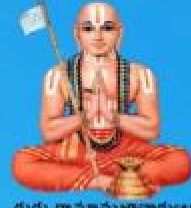
శంకరాచార్య మధ్యమాం

గురు దత్తాత్రేయ

గురు బాబాజీ

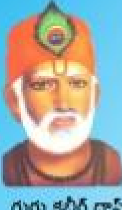

గురు గౌతమ బుద్ధ

గురు ఆదిశంకరాచార్య

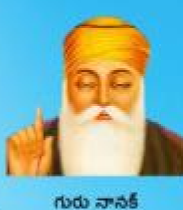

గురు రామానుజాచార్యులు

గురు జ్ఞానేశ్వర్

గురు రవిదాస్

గురు కబీర్ దాస్

గురు చైతన్య మహా ప్రభువు

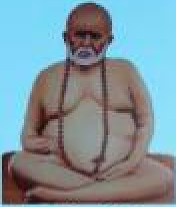

గురు నానక్

గురు రాఘవేంద్ర స్వామి

గురు వీరబ్రహ్మేంద్ర స్వామి

యోగి వేమన

అస్మదాచార్య పర్యంతాం

గురు త్రైలింగ స్వామి

గురు లాహిరి మహాశయ

గురు రామకృష్ణ పరమహంస, అమ్మ శారదాదేవి

గురు వివేకానంద

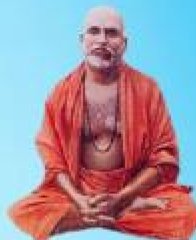

గురు సాయి బాబా

గురు అరబిందో

గురు రమణ మహర్షి

గురు యోగానంద

గురు భక్తివేదాంత ప్రభుపాద

గురు మళయాళస్వామి

గురు విద్యాప్రకాశానందగిరి

గురు చంద్రశేఖర పరమాచార్య

వందే గురుపరంపరాం..

నన్ను "నేను" తెలుసుకోవటానికి

నన్ను "నేను" మార్చుకోవటానికి

"నేను" గా ఉండటానికి

మరియు అత్యుత్తమ జీవన విధానానికి

కావలసిన భక్తి,జ్ఞాన,కర్మ,ధర్మ సమాచారం ఒకేచోట తెలుగులో ఉచితంగా!

సాధారణంగా వేదాంతం తెలుసుకోవాలనే కోరిక వుంటుంది, కాని గ్రంధాలు అందుబాటులో లేవు. ఇంకొకరి దగ్గర గ్రంధాలు వుంటాయి, కాని జిజ్ఞాసువులకి ఎక్కడ ఉన్నవో తెలియదు. అలాగే కొన్ని లైబ్రరీ లో కొన్ని రకాల పుస్తకాలు మాత్రమే లభ్యం అవుతున్నాయి, అంతేగాక విలువైన గ్రంధాలు సరైన సంరక్షణ లేక కనుమరుగైపోతున్నాయి, కనుక మన అందరి కోసం భారత ప్రభుత్వం పురాతన ఆధ్యాత్మిక గ్రంధాలను సంరక్షించే నిమిత్తం ఎంతో శ్రమతో కంప్యూటరీకరణ ద్వారా ఒక చోట చేర్చుతూ ఆన్ లైన్ చేయటం జరిగింది. ఇటువంటి విలువైన జ్ఞాన సంపదను మరింత సులభంగా అందుబాటులోకి తీసుకురావటానికి సాయి రామ్ సేవక బృందం ఉడతా భక్తి గా ఇప్పటివరకి దాదాపు **5000** పుస్తకాలను వివిధ వర్గాలుగా విభజించి PDF(eBOOK) రూపంలో ఆన్ లైన్ లో ఉచితంగా అందించటం జరిగింది. కనుక ప్రతి ఒక్కరు ఈ సదవకాశాన్ని సద్వినియోగం చేసుకోగలరు. ఇందుకు సహాయం అందించిన భారత ప్రభుత్వపు వెబ్ సైట్(డిజిటల్ లైబ్రరీ అఫ్ ఇండియా http://www.new.dli.ernet.in), ఆర్కైవ్ వెబ్ సైట్(https://archive.org), గూగుల్ వెబ్ సైట్(https://www.google.co.in), మైక్రోసాఫ్ట్ వెబ్ సైట్(http://www.microsoft.com) కు మేము ఋణపడివున్నాము.అలాగే ఇటువంటి బృహత్తర కార్యక్రమానికి పెద్ద మొత్తం లో గ్రంధాలను అందించిన తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానమునకు కూడా మనం ఋణపడివున్నాము. సాయి రామ్ సేవక బృందం కోరుకొనేది ఒక్కటే, ప్రతి ఇల్లు ఆధ్యాత్మిక జ్ఞాన గ్రంధాలతో నిండిపోవాలన్నదే మా కోరిక.

ఈ గ్రంధాలను ఉచితంగా ఆన్ లైన్ లో చదువుటకు, దిగుమతి(డౌన్లోడ్) చేసుకొనుటకు గల మార్గాలు:

1) భారత ప్రభుత్వపు వెబ్ సైట్: http://www.new.dli.ernet.in లేక http://www.dli.ernet.in
2) సాయి రామ్ వెబ్ సైట్: http://www.sairealattitudemanagement.org
3) సాయి రామ్ గూగుల్ సైట్: https://sites.google.com/site/sairealattitudemanagement
4) ఆర్కైవ్ వెబ్ సైట్: https://archive.org/details/SaiRealAttitudeManagement

ఈ జ్ఞాన యజ్ఞం పై గల సలహాలు,సూచనలకు సేవక బృందాన్ని సంప్రదించుటకు: sairealattitudemgt@gmail.com

సాయి రామ్ భక్తి,జ్ఞాన సమాచారం: https://www.facebook.com/SaiRealAttitudeManagement

సాయి రామ్ భక్తి,జ్ఞాన సంబంద వీడియోలు: https://www.youtube.com/user/sairealattitudemgt

ఈ జ్ఞాన యజ్ఞంలో ప్రతి ఒక్కరు పాల్గొని, ఈ అవకాశాన్ని సద్వినియోగం చేసుకొని,మీరు సంతృప్తులైతే మరొక సాధకునికి, జిజ్ఞాసువులకు మార్గం చూపించగలరని ఆశిస్తున్నాము. మీరు చదువుకోవటంలో ఏమైనా ఇబ్బంది కలిగితే సేవక బృందంను సంప్రదించగలరు. ఒకవేళ మా సేవలో ఏమైన పొరపాటు వస్తే మన్నించగలరు.

ఈ గ్రంధపు భారత ప్రభుత్వ డిజిటల్ లైబ్రరీ గుర్తింపు సంఖ్య: 9000000004479

గమనిక: భక్తి,జ్ఞాన ప్రచారార్థం **ఉచితంగా eBook** రూపంలో భారత ప్రభుత్వపు సహాయంతో ఇవ్వడం జరిగింది. ఈ గ్రంధముపై వ్యాపార,ముద్రణ హక్కులు రచయిత,పబ్లిషర్స్ కి గలవు, కనుక వారిని సంప్రదించగలరని మనవి చేసుకొంటున్నాము.

Sai**R**eal**A**ttitude**M**anagement(SAI RAM) - సాయి నిజ వ్యక్తిత్వ నిర్వహణ(సాయి రామ్)

* సర్వం శ్రీ సాయినాథ పాద సమర్పణమస్తు *

భారత ప్రభుత్వపు వెబ్ సైట్ - డిజిటల్ లైబ్రరీ అఫ్ ఇండియా

http://www.new.dli.ernet.in

Digital Library of India: Inc ×

www.new.dli.ernet.in

Digital Library of India

Hosted by: Indian Institute of Science, Bangalore in co-operation with
CMU, IIIT-H, NSF, ERNET and MCIT for the Govt. of India and 21 major participating centres.

Home | Vision | Mission | Goals | Benefits | Content Selection | Current Status | People | Funding | Copyright Policy | FAQ | RFP

Books Journals Newspapers
Palm-Leaves (Manuscripts)

Title: Ramayanam
Author:
Year: to
Subject: Any Subject
Language: Telugu
Scanning Centre: Any Centre
Clear | Search

Presentations and Report
Statistics Report
Status Report
Feedback | Suggestions | Problems | Missing links or Books

Click here for PDF collection
DLI MIRROR at IUCAA Data Center PUNE

DLI

For the first time in history, the Digital Library of India is digitizing all the significant works of Mankind.

Click Here to know More about DLI New!

Books	Journals	Newspapers	Manuscripts
• Rashtrapati Bhavan • CMU-Books • Sanskrit • TTD,Tirupathi • Kerala Sahitya Akademi	• INSA	• Times of India • Indian Express • The Hindu • Deccan Herald • Eenadu • Vaartha	• Tamil Heritage Foundation • AnnaUniversity NEW!

Title Beginning with.

A B C D E F G H I J K L M N O P Q R S T U V W X Y Z

Author's Last Name

A B C D E F G H I J K L M N O P Q R S T U V W X Y Z

Year

1850-1900	1901-1910	1911-1920	1921-1930	1931-1940	1941-1950	1951-

Subject

Astrophysics	Biology	Chemistry	Education	Law	Mathematics	Mythology	Religion	For more subjects...

Language

Sanskrit	English	Bengali	Hindi	Kannada	Marathi	Tamil	Telugu	Urdu

అతి విశిష్టం ఈ దానం!

స్వామి వివేకానంద

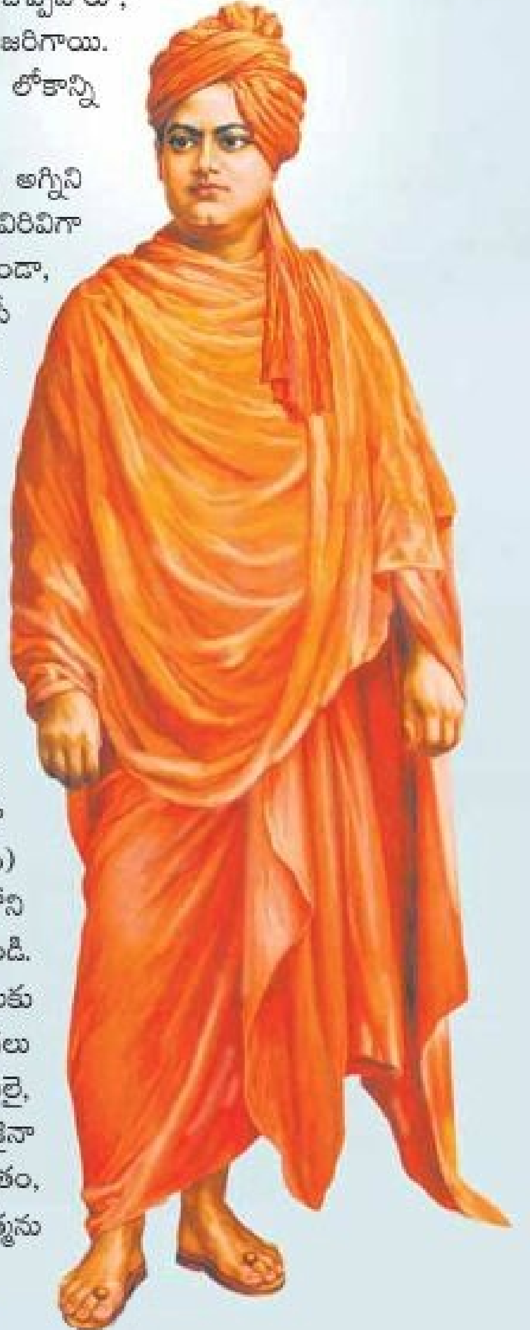
"దానాలలోకెల్లా ఆధ్యాత్మిక విద్యాదానం చాలా శ్రేష్ఠమైంది! దాని తరువాతిది లౌకిక జ్ఞానదానం, ప్రాణదానం, అన్నదానం" అని వ్యాసమహర్షి చెప్పారు.

మన ఆధ్యాత్మిక జ్ఞానం భారతదేశ హద్దులలో నిలిచి పోకూడదు. లోకమంతటినీ ఆవరించాలి! ఇలా లోకవ్యాప్తమైన ధర్మప్రచారాన్ని మన పూర్వులు చేశారు. హైందవ వేదాంతం ఎన్నడూ ఈ దేశం దాటి పోలేదని చెప్పేవారూ, మతప్రచారార్థం తొలిసారిగా, పరదేశాలకు వెళ్ళిన సన్యాసిని నేనే అని చెప్పేవారూ, తమ జాతిచరిత్ర నెరుగని వారే! ఇలాంటి సంఘటనలు ఎన్నోసార్లు జరిగాయి. అవసరమైనప్పుడల్లా, భారతీయ ఆధ్యాత్మిక జ్ఞానప్రవాహం వెల్లువలా లోకాన్ని ముంచెత్తుతూ వచ్చింది.

రాజకీయ ప్రచారాన్ని రణగొణధ్వనులతో, యోధులతో సాగించవచ్చు. అగ్నిని కురిపించి, కత్తిని ఝళిపించి, లౌకిక జ్ఞానాన్నీ, సంఘనిర్మాణ విజ్ఞానాన్నీ విరివిగా ప్రచారం చేయవచ్చు. కానీ ఆధ్యాత్మిక జ్ఞానదానం కళ్ళకు కనిపించకుండా, చెవులకు వినిపించకుండా కురుస్తూ, రోజా పువ్వుల రాసుల్ని వికసింపజేసే మంచులాగా నిశ్శబ్దంగా జరగవలసి ఉంది. భారతదేశం నిరాడంబరంగా, లోకానికి మళ్ళీ మళ్ళీ చేస్తూ వచ్చిన దానమిదే!

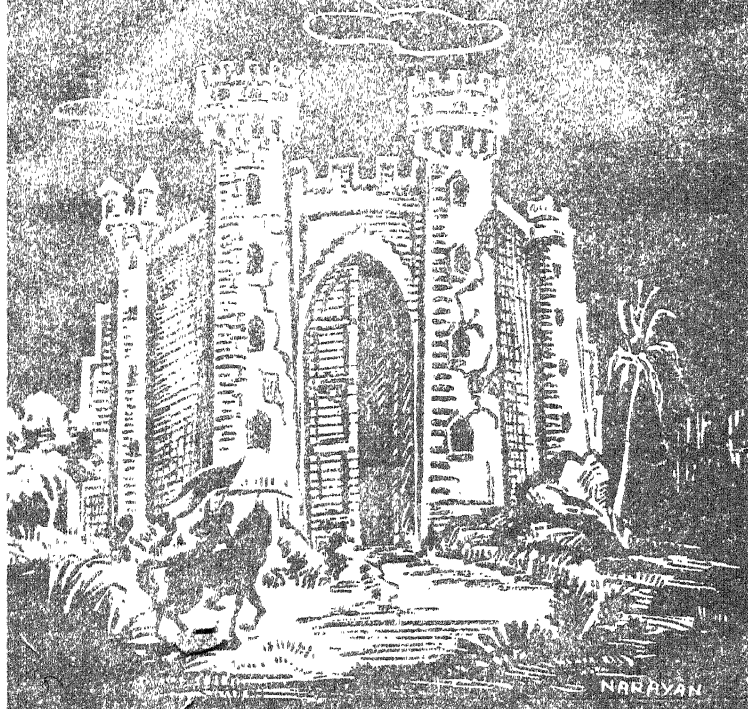
మిత్రులారా! నేను అవలంబించే విధానాన్ని తెలియజేస్తాను వినండి. భారతదేశంలోనూ, ఇతర దేశాల్లోనూ మన పారమార్థిక ధర్మాలను బోధించడానికి తగినవారుగా మన యువకుల్ని తయారు చేయడానికై భారతదేశంలో కొన్ని సంస్థలను నెలకొల్పాలి! ఇప్పుడు మనకు కావలసింది బలిష్ఠులు, జవసంపన్నులు, ఋజువర్తనులు, ఆత్మ విశ్వాసపరులు అయిన యువకులు. అలాంటి వారు నూరుమంది దొరికినా, ప్రపంచం పూర్తిగా పరివర్తన చెందగలుగుతుంది!!

ఇచ్ఛాశక్తి తక్కిన శక్తులన్నిటి కన్నా బలవత్తరమైంది. అది సాక్షాత్తూ భగవంతుని దగ్గరి నుండి వచ్చేదే కాబట్టి దాని ముందు తక్కినదంతా లొంగిపోవలసిందే. నిర్మలం, బలిష్ఠం అయిన 'ఇచ్ఛ' (సంకల్పం) సర్వశక్తిమంతమైంది. దానిలో మీకు విశ్వాసం లేదా? ఉంటే మీ మతంలోని మహోన్నత ధర్మాలను ప్రపంచానికి బోధించడానికై కంకణం కట్టుకోండి. ప్రపంచం ఆ ధర్మాల కోసమై ఎదురుచూస్తోంది. అనేక శతాబ్దాలుగా ప్రజలకు క్షుద్రసిద్ధాంతాలు నేర్పడం జరిగింది. వారు వ్యర్థులని ప్రపంచమంతటా బోధలు జరిగాయి. ఎన్నో శతాబ్దాల నుండి వారు ఈ బోధనల వల్ల భయభ్రాంతులై, పశుప్రాయులైపోతున్నారు. తాము ఆత్మస్వరూపులమనే మాటను వినడానికైనా వారెన్నడూ నోచుకోలేదు. "నీచాతినీచుడిలో కూడా ఆత్మ ఉంది. అది అమృతం, పరమ పవిత్రం, సర్వశక్తిమంతం, సర్వవ్యాపకమైనది" అని వారికి ఆత్మను గురించి చెప్పండి. వారికి ఆత్మవిశ్వాసాన్ని ప్రసాదించండి. ❖

మూలం: శ్రీ రామకృష్ణ ప్రభ - ఫిబ్రవరి 2014

వీర బొబ్బిలి

కాళహస్తి తమ్మారావు అండ్ సన్స్
గ్రంధ ప్రకాశకులు : : రాజమహేంద్రవరము.

వీర బొబ్బిలి

బుర్ర కథ

రచయిత

శ్రీ దంటు కృష్ణమూర్తి

ప్రకాశకులు

కాళహస్తి తమ్మారావు అండ్ సన్స్

సంస్కృతాంధ్ర బుక్ డిపో (స్థా. 1882) రాజమండ్రి.

వీర బొబ్బిలి

జయము జయము మన తెలుగు తల్లికి
జయము దిగ్విజయము
జయము జయము మన వీరనారికి
జయము దిగ్విజయము

హాస్యం : ఆగరా భాయీ ! యీ జేజేలకేం గాని యీవాళ కాలక్షేపం యేమిట్రా ?

కధ : ఈవాళ కాలక్షేపమా ! తెలుగు ఖండపు ప్రసిద్ధగాధ వీరబొబ్బిలి. ఆట్టే గొడవచేయక శ్రద్ధగావిను.

హాస్యం : వీరబొబ్బిలే ! కానీయండి.

వినరా ఆంధ్రుడ బొబ్బిలి యుద్ధపు
వీరగాధ నేడు
భారతఖండమె పులకించును యీ
చరితము వింటేను
మనరాష్ట్రంబున విజయనగరమను
పట్టణ రాజమును
రామరాజు పాలించెడివాడు
రాజతీవి యలర

బొబ్బిలి సీమను యేలేవాడు
ప్రభువు రంగరావు
ప్రభువులిద్దరూ పౌరుషమ్ముల్లో
బెబ్బులు లేనయ్యా
రంగారాయని తమ్ముడు గలడు
వెంగళరాయుండు
కార్యశూరుడుగ ఆతడెంతయో
ఖ్యాతినందినాడు
వానికి పాపారాయుండనెడి
బావమరది గలడు
అతని శౌర్యమును వర్ణించుటకు
అలవికాదు బాబూ
పంచాననమే పరుగులెత్తును
వాని పేరువిన్న
వారికి తోడుగ నుండెడివాడు
ధర్మారాయుండు
ప్రభువుగారికి ధర్మారాయుడు
బావమరది యేను

కథ : ఈ విధంగా బొబ్బిలికోటను రంగారావుగారు ప్రతిభాశాలురైన తన బంధువుల సహాయ సహకారాలతో చక్కగా పరిపాలిస్తుండగా ఒకసారి విజయనగరాన్ని పరి

పాలించే విజయరామరాజుకు కోడిపందెము లాడాలని మనస్సు కలిగింది. వెంటనే అతడు తన కోరికను దగ్గరున్న తన పరివారానికి తెలియచేసి "నాతో సమానంగా కోడిపందాలు ఆడగలవారెవ్వరైనా వున్నారా?" అని ప్రశ్నించాడు. అపుడక్కడేవున్న ఆనందరాజు బొబ్బిలిలోవున్న వెంగళ రాయుని పేరుచెప్పాడు. తక్షణం విజయరామరాజు వెంగళ రాయుని పేర ఒకజాబు వ్రాసి నౌకర్ల చేత బొబ్బిలికి పంపించాడు. అందులో యేమని వ్రాశాడయ్యా అంటే.

హాస్యం : అంటే! తొందరగా చెప్పవోయ్.

వినవయ్యా ఓ వెంగళరాయా

తందాన తందాని తందన

చిన్నమనవినే చిత్తగించుము ॥తం॥
కోడిపందెముల మీతోనాడగ ॥తం॥
ఇప్పుడునాకూ యిచ్ఛగలైను ॥తం॥
చుట్టుప్రక్కల మేలుకోళ్లతో ॥తం॥
మీరుతప్పక యీ గురువారం ॥తం॥
మన్నెంమీదకు రాగోర్తాను ॥తం॥
నేనూసరిగా అన్నీ సిద్ధము ॥తం॥
ఇందుకు నీవు సంశయించకు ॥తం॥
యెవరు గెలిచితే వారిదెకీర్తి ॥తం॥
అంగీకారం తప్పక పంపుము ॥తం॥

కథ : ఈ జాబును రంగారావు, వెంగళరాయుడు గార్లు చూసి నవ్వుకుని తమ ఆమోదాన్ని మళ్లా విజయ రామరాజుకు తెలియపరచారు. సరే. పందెం ఖాయంకాగానే అటు విజయనగరం ప్రభువూ, యిటు బొబ్బిలి ప్రభువూ కూడా మంచిమంచి కోళ్లను తీసుకురమ్మని తమతమ సంస్థానంలోని అన్ని ప్రాంతాల అధికారులకూ వుత్తర్వులు పంపించారు. ఆ ప్రకారంగానే రెండు పక్షాలవారికీ అద్భుత మైన కోళ్లు లభించాయి. గురువారం నాటికి ముందుగానే మన్నెంమీద విడిదిలూ, కోళ్లకు చల్లని పందిళ్లు వేయించ బడ్డాయి. తన పరివారంతో సహా విజయరామరాజు గురువారం ఉదయానికే అక్కడకు చేరుకున్నాడు. రంగారావుకూడా వెంగళరాయుడూ, పాపారాయుడూ, మొదలైన పరాక్రమశాలురంతా వెంటరాగా సపరివార సమేతుడై మన్నెంమీదకు చేరుకున్నాడు. అక్కడ విజయ నగర, బొబ్బిలి పాలకులు ఒకరినొకరు కౌగలించుకుని కుశల ప్రశ్నలు వేసుకున్న తర్వాత విజయరామరాజు రంగారావు గారితో కూడావున్న వెలమదొరలంతా వారి కోళ్లను ముందుగా పందానికి వదలిపెట్టమన్నాడు. రెండు సంస్థానాల ప్రభువులూ కుర్చీలలో ఆసీనులై వుండగా సేవకులు పందెం ప్రారంభించారు. ముందుగానే కోళ్లుఅన్నీ ఆకర్షవంతంగా

అలంకరించబడ్డాయి. కత్తులు కట్టబడ్డాయి. పందెం యెలా జరిగిందయ్యా!

హాస్యం : యెలా జరిగింది ?

వెలమదొరలు తమ కోడిపుంజును
తందాన తందాని తందన
ప్రప్రథమంగా విడిచిపెట్టిరి ॥తం॥
అప్పుడు కోళ్లు కొక్కరించెను ॥తం॥
ఆవేశంతో బొబ్బిలికోడి ॥తం॥
యోజనదూరం గప్పున యెగిరి ॥తం॥
విజయనగరపు పుంజునెత్తిపై ॥తం॥
ఒక్కపోటునే పొడిచిందండీ ॥తం॥
దెబ్బ తట్టుకోలేక గిరగిర ॥తం॥
తిరిగిచచ్చె నా రాజుల కోడి ॥తం॥
కొక్కరో మని బొబ్బిలికోడి ॥తం॥
కూతవేసియే ఛెంగు ఛెంగున ॥తం॥
విజయనగరపు కోళ్ల గుంపుపై ॥తం॥
దూకిచంపినది యెన్నో కోళ్లను ॥తం॥

కథ : ఇలా బొబ్బిలిపుంజు స్వైర విహారం చేసి లెక్కలేనన్ని కోళ్లను చంపడమే కాకుండా యింకా యెన్నో కోళ్లకు గాయాలు కలిగించింది. మొదటిసారి పందెం యిలా

అవగానే రెండవసారి విజయరామరాజు తన పుంజును విడిచి పెట్టాడు.

విజయనగరపు కోడి విహారం

తందాన తందాని తందన

చూసి బొబ్బిలి బారాకోడి ॥తం॥

యెక్కడలేని కోపముతో డ ॥తం॥

ఆకలిగొన్న సింహంతీరున ॥తం॥

మళ్లా విజృంభించి దూకెను ॥తం॥

తరిమి తరిమి ఆ రాజు కోళ్లను ॥తం॥

హతమార్చించి బొబ్బిలిపుంజు ॥తం॥

అంతట వెంగళ్రాయనితో డ ॥తం॥

విడిపిద్దామా కోళ్లనంచును ॥తం॥

విజయ రామరాజన్నాడయ్యా ॥తం॥

మంచిదనియె నా వెంగళ్రాయుడు ॥తం॥

హాస్యం : అయితే విజయరామరాజు ఓడిపోయాటన్న మాట.

కథ : ఆఁ. అయితే అంతటితో ఆగలేదు. మళ్లా మంచి కోళ్లను దింపించమని సేవకులకు ఆజ్ఞాపించాడు. ఆ ప్రకారంగా వాడు వున్నవాటిలో మేలురకం కోళ్లను దింపారు. వెంగళరాయుడు మామూలుగా తన బారాకోడిని

విడిచిపెట్టాడు. ఈసారికూడా రాయుడిపుంజుదే పైచెయ్యి అయింది. దానితో విజయరామరాజుకు బొబ్బిలివారిపై పట్టరాని ఆగ్రహం వచ్చింది. అంతట :

వైరికోపమున గుడ్లురెంచి యా
విజయరామరాజు ||వి||
కోళ్లను దింపగ పరివారాన్నే
కోరినాడు బాబూ ||వి||
మరియొక పుంజును సేవకులప్పుడు
యేరి తెచ్చినారు ||వి||
వీరకిశోరం పాపారాయుడు
వెంటనె అన్నాడు ||వి||
నాదు పేరుతో యీ పర్యాయం
పందెం వేస్తాను ||వి||
సరియేనంటూ వెంగళ్రాయుడు
సమ్మతించినాడు ||వి||
బొబ్బిలి కీర్తిని నిలుపుమంచును
పుంజును సవరించి ||వి||
వదలినాడయా రాజుపుంజు పై
పాపారాయుండు ||వి||
అప్పుడు కూడా ఒక్క క్షణములో
బొబ్బిలి గెలిచింది ||వి||

కథ : ఈరీతిగా అన్నిసారులూ బొబ్బిలివారికే విజయం సిద్ధించడంతో విజయరామరాజుకు తీరని ఉక్రోషం కలిగి వెంటనే బయలుదేరి విజయనగరం వెళ్లిపోయాడు. వెళ్లిపోయినవాడు వూరుకున్నాడా అంటే, లేదు. ఒకే దెబ్బలో బొబ్బిలి అంతు కనుక్కోవాలని పగపట్టి అందుకోసం ఆలోచనలు సాగించ నారంభించాడు. మామూలుగా బొబ్బిలిదొరలు కూడా తమ స్వస్థానానికి వెళ్లిపోయారు. ఇలా కొంతకాలం గడచిన తర్వాత ఫ్రెంచి గవర్నరయిన బుస్సీదొర తన మంత్రి హైదరుజంగుతో కలసి గోల్కొండ నుంచి తూర్పుదేశం చూడడానికి బయలుదేరి వచ్చాడు. అతనితో కావలసినంత పరివారమూ, మందుగుండు సామానూకూడా వున్నాయి. బందరులో బుస్సీకి లక్ష్మన్న అనే దుబాసీవున్నాడు. అతడు బుస్సీ తూర్పు దేశయాత్రకు ఏర్పాట్లు చేశాడు. వారు దేశంలోని వివిధ ప్రదేశాలు చూస్తూ నల్ల చెరువులో మజిలీచేసినప్పుడు బుస్సీదొర లక్ష్మన్నతో తన రాక విషయం విజయనగర మహారాజయిన విజయరామరాజుకు తెలియ చేయమన్నాడు. లక్ష్మన్న ఆ ప్రకారం రామరాజుకు వుత్తరం వ్రాస్తూ వెంటనే ఆయనను యెదురువచ్చి బుస్సీకి స్వాగతమిమ్మని కోరాడు. అలాగే బొబ్బిలి దొరగారికికూడా మరొక జాబు వ్రాసి పంపాడు.

సరే. అటు విజయనగరం వారికీ, యిటు బొబ్బిలి వారికీ గూడా లక్ష్మన్న జాబులు అందాయి. బొబ్బిలి దొర రంగారావుగారు తన జాబుకు యేసమాధానమూ యియ్య కుండా వూరుకున్నాడు. పోతే బుస్సీపేరు వినగానే విజయ రామరాజుకు మాత్రం గుండెలలో రాయిపడ్డట్లయింది. యేమి చెయ్యాలో తోచక భయంతో వణకిపోయాడు. రెండు రోజులపాటు అదేపనిగా ఆలోచించి తుదకు వెంగళరాయుడు కొక జాబు వ్రాశాడు. ఏమని వ్రాశాడయ్యా.

హాస్యం : ఏమిటయ్యో ?

పుదుచ్చేరినే యేలేటట్టి తందాన తందాని తందన్న
బుస్సీమనవైపొచ్చినాడయా ||తం||
యెదురు సేవకే రావాలంటూ ||తం||
నాకొక జాబు వచ్చిపడ్డది ||తం||
వానిభాష మనకేమీరాదు ||తం||
మనభాషయితే వానికిరాదు ||తం||
పైగా అతడు పగలూ రాత్రీ ||తం||
త్రాగికైపులో వుంటాడయ్యా ||తం||
కనక మీరునూ మాతోగూడా ||తం||
రావలసిందని కోరుచుంటిని ||తం||
అక్కడవానితో జగడంవస్తే ||తం||

మనము వానినే తరమవచ్చును ॥తం

కనక వెన్కాటి పగలనుమీారు ॥తం॥

మరచి సాయమును చేయగావలె ॥తం॥

కథ : ఈ విధంగా విజయరామరాజు వెంగళ రాయుడుకు వుత్తరం పంపించాడు. ఆ వుత్తరం చూడగానే వెంగళరాయుడేమి చేశాడయ్యా.

విజయనగరపు రాజుజాబుకు
వెంగళరాయుండు ॥వి॥

పకపకనవ్వి దాని తెచ్చిన
బంట్రోతులతో ॥వి॥

అన్నాడిట్టుల మందలింపుగా
అందరు వినుచుండ ॥వి॥

మీాదు ప్రభువుకూ మూాతినక్కాటా
మీాసమ్ములులేవా ? ॥వి॥

కోకకట్టుకుని కొప్పుపెట్టుకుని
కోటలోనున్నాడా ? ॥వి॥

తన్ను పిలిచితే బుస్సీ వద్దకు
తానే పోవాలి ॥వి॥

సేవకుమమ్మూ రమ్మని చెప్పట
సిగ్గులేని పనియె ॥వి॥

హాస్యం : హాయి ! హాయి ! ఏమి గొప్పగా బుద్ధి చెప్పారురా.

కథ : ఆగరా ! అంతటితో అయిపోలేదు.

హాస్యం : ఊఁ. ఇంకా యేమిచేశార్రా ?

కథ : కోపంతో బంట్రోతుల యెదుటే యిలా వాళ్ళ రాజును నానాచీవాట్లూ పెట్టి అతడు పంపిన జాబును ముక్కలుగా చింపి తగలబెట్టించి ఆ బంట్రోతుల్ని మెడలు పట్టి బయటకు గెంటించేశారు. వాళ్ళు గోలపెడుతూ విజయ రామరాజు వద్దకు పోయి జరిగినదంతా విన్నవించు కున్నారు.

పద్యం. అంత కోపాన రాజిట్టులనియె, నేమి ?
వెర్రివేషాలు వేసెనా వెంగళుండు
బొబ్బిలిని క్షణములో నింకపూడ్చి నాదు
శక్తి చూపెద పూర్తిగా జడమతులకు.

కథ : ఇలాపగబట్టి తన చేతికిందనున్న లక్షా తొంభై వేల దండునూ రమ్మని ఆజ్ఞాపించి తాను లెక్కలేనంతగా వెండిబంగారాలు తీసుకుని బుస్సీవద్దకు వెళ్లాడు. ఆ కానుక లన్నీ బుస్సీకి సమర్పించడంతో అతను పొంగిపోయాడు. తిరిగి నీకేమికావాలని విజయరామరాజును ప్రశ్నించాడు. అపుడు విజయరామరాజు తనకు బుస్సీ అనుగ్రహం తప్ప మరేమీ అక్కర లేదంటూనే ఒక కోరికకోరాడు.
అదేమిటయ్యా.

హాస్యం : యేదో పెద్ద కోరికలాగే వుందేమిటిరోయ్. ఏదిచెప్పు ?

బొబ్బిలికోటను పాలించేటి

తందాన తందాని తందన

వెలమదొరలకు క్రోధ్వహెచ్చెను ॥తం॥

నుత్తుత్రోవారు మసలుచుండిరి ॥తం॥

గాన బొబ్బిలి ఫర్మానాలు ॥తం॥

తప్పకనాకు యిప్పించండి ॥తం॥

హాస్యం : ఆరి వీడితస్సదియ్య. ఎంత యెత్తువేశాడు ? అప్పుడు బూచీ యేంచేశాడురా ?

కథ : బూచీ కాదురా. బుస్సీ.

హాస్యం : ఆం. వాడే వాడే. ఏంచేశాడు ?

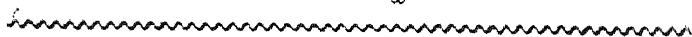
కథ : మొదట విజయరామరాజు యిలా అడిగేసరికి అతడు నోరుమెదపకుండా కూర్చున్నాడు. కొంచెంసేపు విజయరామరాజు దొరగారి మొఖంకేసి తేరపారచూసి తర్వాత ఆయనముందు రెండువేల వరహాలు గుమ్మరించాడు.

హాస్యం : ఆ. ఆ. లంచమే.

కథ : అవును. ఆ రెండువేల వరహాలు చూడగానే బుస్సీగారి కళ్లుకుట్టి వెంటనే బొబ్బిలికోట ఫర్మానాలు విజయరామరాజుపేర వ్రాసి యిచ్చేశాడు. తక్షణం బుస్సీ

దొర, విజయరామరాజుగార్లు తమతమ సిబ్బందితో బొబ్బిలికి ప్రయాణమయ్యారు. ఈ సంగతి రంగారావుగారికి తెల్సి వెంటనే పాపారాయుడ్ని రాజాం కాపలాకు పంపించాడు. ఎచ్చుతగ్గులేవైనా వస్తే బుస్సీని చిత్తుచేసి తిరుగువేయమని చెప్పి మరీ పంపించాడు. అయితే రాజాంలో పాపారాయుడున్నాడన్న సంగతి ముందుగా విజయరామరాజుకు తెల్సింది. ఆ దారిని వెడితే తమ ప్రాణాలు దక్కవన్న భయంతో పక్కదారిని పట్టి అడవులంట ప్రయాణమయ్యారు. కాని రంగారావు అడవిబాటలో కూడా ఆరితేరిన పన్నెండుమంది తెలగవీరుల్ని కాపుంచాడు, వీరు అర్ధరాత్రి సమయంలో బుస్సీ పటాలాన్ని యెదుర్కొన్నారు. కాని బుస్సీ మందుగుండు సహాయమంతా వార్ని హతమార్చి బొబ్బిలికిచేరి పాటిమీద డేరాలు వేయించుకుని మకాం చేశాడు. మర్నాడు పొద్దయం బొబ్బిలికోటకింద నగారా మోగడంతో రంగారావు, వెంగళరాయుడుగార్లు బుస్సీవచ్చాడని తెల్సుకున్నారు. అంతట రంగారావు వెంగళరాయునితో యేమన్నాడంటే.

దొంగత్రోవనే వచ్చెను బుస్సీ
తందాన తందాని తందన
ముప్పిరిగొని బొబ్బిలికిపుడు ||తం||
వచ్చిపడినది పెద్దవిపత్తు ||తం||

నా పాలరాయుడు కూడా లేడు ||తం||
కనక యిప్పుడు రాజస్త్రీలనే ||తం||
తీసుకు వలసలు పోవలె మనము ||తం||
ఆపై వెనుకనువచ్చి యుద్ధమె ||తం||
చేద్దామయ్యా పెంగళరాయా ! ||తం||

కథ : రంగారావు యిలా పలికేసరికి వెంగళరాయుడికి పట్టలేని ఆగ్రహం కలిగింది. ఇలాంటి పిరికిమాటలు చెప్ప వద్దని అన్నగార్ని మందలించాడు. తాను వెంటనే కత్తిదూసి యుద్ధానికి సిద్ధమయ్యాడు. అప్పుడు రంగారావు అతనిని శాంత పరచి ముందుగా ధర్మారాయుడ్ని బుస్సీవద్దకు రాయబారం పంపించాడు. ధర్మారాయుడు చాలా చాకచక్యంతో రాయబారం సాగించి శాంతంగా పరిస్థితులను చక్కబరచ డానికి తాపత్రయపడ్డాడు.

పద్యం. పగలు గలవయ్య రాజుకు మాకు తొల్లి
నాసి సాధించ నాతడు వక్రబుద్ధి
చెప్పియుండును నీతోడ చెనుగు లెన్నొ
గాని మాదార నిజముగ మాన్యుడయ్యా !

ఇలా చెప్పి కావలసినంతడబ్బు, యినాములు యిస్తామన్నాడు. తమపై పగసాధించవద్దని బ్రతిమాలాడు. అపుడు బుస్సీ తనను నమ్మి విజయరామరాజు వచ్చాడు కనక అతనికి

ద్రోహంచేయననీ బొబ్బిలి ధర్మానా అతనికి వ్రాసి యిచ్చాననీ అతనితో సంధి చేసుకొమ్మనీ ధర్మారాయుడితో అన్నాడు. దానికి ధర్మారాయుడు ఒప్పుకోలేదు. అయితే అతడు బుస్సీతో తనకూ, విజయరామరాజుకూ యుద్ధం కల్పించి యెవరు గెలిస్తే వారికి కోట నిమ్మన్నాడు. కాని బుస్సీ దాని నంగీకరించక తాను విజయరామరాజుకు పట్టంకట్టి వెళ్లిపోతా ననీ తర్వాత వెనకపాటుగావచ్చి వానిని చావగొట్టి కోటను ఆక్రమించుకోనమనీ ధర్మారాయుడికి సలహా యిచ్చాడు. ఆ మాటలు వినగానే ధర్మారాయుడు మండిపడి అక్కడనుంచి లేచి వెళ్లిపోతూండగా.

విజయనగరపు రాజుమాటపై
తందాన తందాని తందన
ధర్మారాయుని బంధించుటకు ॥తం॥
బుస్సీ ఆజ్ఞను యిచ్చాడండీ ॥తం॥
అంతట కలహం చెలరేగింది ॥తం॥
వెలమదొరలలో ముగ్గురువీరులు ॥తం॥
త్రెంచి సైనికుల తుపాకి గుండ్లకు ॥తం॥
ప్రాణమ్ములనే క్రోల్పోయారు ॥తం॥
పౌరుషమ్ముతో ధర్మారాయుడు ॥తం॥
వేలకొద్దిగా త్రెంచివారిని ॥తం॥
హతమార్చాడు ఆక్షణమందే ॥తం॥

హాస్యం : సెబాష్ !

కథ : ఇలా అనుకోకుండా సంభవించిన యుద్ధంలో వేలాది శత్రువుల్ని తన కత్తికి బలిచేసి తిన్నగా రంగారావు దగ్గరకు వచ్చి విషయాలన్నీ వివరించాడు ధర్మారాయుడు. అంతట రంగారావు ఆవేశంతో ధర్మారాయుడ్ని చూసి "చేతకాని పిరికిపందలా వెనకకు తిరిగివచ్చావా? యీ సమయంలో తాండ్రపాపయ్య అక్కడవుంటే ఆక్రమించివారి తలలు తెగేసి కోటకు కట్టేవాడే. ఛీ! యికనీవు రాజస్త్రీల అంతఃపురానికిపోయి కూర్చో" అన్నాడు. ఆ మాటకు ధర్మారాయుడు చాలాబాధ పడ్డాడు. వెంటనే అతడు తన సోదరిఅయిన మల్లమదేవి దగ్గరకువెళ్లి జరిగిన సంగతి చెప్పాడు. ఆమె ధర్మారాయుడ్ని ఓదార్చి విజయరామ రాజుకు స్వయంగా తానొకవుత్తరం వ్రాసి పంపింది. అందులో యేమున్నదయ్యా ?

విజయనగరపురాజా వినుము
తందాన తందాని తందన
నిన్ను అన్నగా నమ్మితి నేను ॥తం॥
విజయనగరమూ బొబ్బిలికోట ॥తం॥
కావడికుండలు కనకను నాదు ॥తం
పసుపుకుంకుమ నిలపగోరెద ॥తం

కథ : పట్టపురాణి అయిన మల్లమదేవి యిలాకోరిన విజయరామరాజు లెక్కచేయలేదు. ఇది యిలావుండగా రంగారాయుడు రాజాంలో వున్న పాపారాయుడికి యీ విషయాలన్నీ తెల్పుతూ ఒకవుత్తరం వ్రాశాడు. స్వేచ్ఛగా ఆ వుత్తరాన్ని పంపడానికి వీలులేకుండా ఫ్రెంచివారి పారా వుండటంవల్ల యిద్దరు భటులకు స్త్రీవేషాలు వేయించి పాలమ్ముకునేవారిగా మార్చి వారి ద్వారా పంపించాడు. అయితే వాళ్లు శత్రువుల చేతిలో చిక్కిపోయారు. ఆ జాబు చూడగానే పాపారాయుడింకా బొబ్బిలికి రాలేదన్న సంగతి తెల్సుకుని విజయరామరాజు బుస్సీని పురికొల్పినాడు. పాపారాయుడంటే అంత భయ మెందుకనీ అతడెవరనీ అడిగాడు బుస్సీ. దానికి విజయరామరాజు యిలా అన్నాడు.

పద్యం. బొబ్బిలిలోనుండు బెబ్బులి పాపయ్య
యెదురులేనిది వాని పదునుకత్తి
పసిపాపసైతము పాలుత్రాగదు తాండ్ర
సింహమ్ము పేరును చెప్పగానె
ప్రభుభక్తిలోగూడ ప్రఖ్యాత పురుషుడు
ప్రజలకెల్లను ప్రేమ పాత్రుడతడు
కలహమ్ములోవాని కత్తికి నెత్తురు
కాలువలై నేలకారగలదు

అట్టి బెబ్బులి లేదిప్పుడు కోటలోన
గాన తప్పక వెంటనే కదలి మనము
శత్రువుల నెల్లరను గూడ చంపవలయు
లేని చో మనకు విజయమ్ము లేదు నిజము.

బుస్సీసేనలు దొంగచాటు గా
బొబ్బిలిపై దూకి ॥వి॥
పాడిపంటలను కొల్లగొట్టుట
ప్రారంభించాయి ॥వి॥
ఆవులు, దూడలు వేలసంఖ్యలో
హత్యచేయబడియె ॥వి॥
మొట్టమొదటగా వారుదూకిరి
తట్టుకోటపై కి ॥వి॥
పటాలరాముడు ప్రతిభాశాలి
కోటలోనున్నాడు ॥వి॥
వెలమవీరులు యాభై ముగ్గురు
వెంటనే యున్నారు ॥వి॥
యీటెలతోనూ, కత్తులతోనూ
యెగిరి పడిరివారు ॥వి॥
శత్రుమూక ఆధీరుల ధాటికి
జడిసిపోయెనండీ ॥వి॥

పటాలరాముని క త్తికెందరో
బలియైపోయారు ॥వి॥
పచ్చినెత్తురే వీథులలోన
పారసాగెనండీ ॥వి॥
వెలమసింహముల బలమును చూసి
వెంటనే ఆ బుస్సీ ॥వి॥
మందుగుండునే కాల్పించాడు
మారుమాట లేక ॥వి॥
వెలమవీరులు వెళ్లిపోయిరి
వీరస్వర్గమునకు ॥వి॥
పటాలరాముండప్పుడు చాలా
బాధనందినాడు ॥వి॥
ఫ్రెంచివారల చేత చచ్చుట
నీచమంచు తలచి ॥వి॥
ఆతడెబాకుతో రొమ్ముపొడుచుకు
అస్తమించినాడు ॥వి॥
అంతట సేనలు తట్టుకోటనే
ఆక్రమించినాయి ॥వి॥
విజయనగరపు జెండా అక్కడ
వెలసినాది బాబూ ॥వి॥

హాస్యం : అరెరె. పాపిష్టి తగవు యెంతపని చేసిందిరా. తర్వాత ఏం జరిగింది ?

కథ : తట్టుకోట స్వాధీనం కాగానే ఫ్రెంచి సైనికులు పుట్టకోటపై బడ్డారు. అందులో అంతా స్త్రీలే వున్నారు. ఫ్రెంచి సైనికులు దయా దాక్షిణ్యం లేకుండా స్త్రీలపై తిరగబడి యుద్ధం ప్రారంభించారు. అయితే :

బొబ్బిలిలోగల ఆడువారలు
అబలలు కారండీ ॥వి॥
నడుముబిగించి శత్రుసేనపై
పడిరివారలంతా ॥వి॥
కసితో కొందరు స్త్రీలురాళ్లనే
విసరినారు బాబూ ॥వి॥
యింకా కొందరు చెంబులు ముంతలు
యెగర గొట్టినారు ॥వి॥
పదునుకత్తుల శత్రుశిరములూ
పరపర కోశారూ ॥వి॥
బొబ్బిలి స్త్రీలతో తనదు వీరులు
పోరలేరటంచు ॥వి॥
మందులుగుండూనే బుస్సీగారు
ప్రయోగించినాడు ॥వి॥
ఆమంటలకే అబలలందరూ
ఆహుతియైనారు ॥వి॥

పాలు త్రాగెడి పాపలు సహితం
బలియై పోయారు ॥వి॥

హాస్యం : అబ్బబ్బ. పసిపాపలతో సహా అంతమంది స్త్రీలను చంపడానికి ఆ పాడుబుస్సీకి చేతులెలా వచ్చాయిరా!

కథ : ఫ్రుట్టకోటలోని స్త్రీలందరూ ఆహుతి అయి పోగానే అక్కడ విజయనగరపు జెండా ప్రతిష్ఠించబడింది. అటుపైనవారు మూలబురుజుపై విరుచుకు పడ్డారు. అక్కడ మహావీరుడు ముత్యాల పాపయ్య వున్నాడు. అతడు తన పరివారంతో కలసి శత్రుసేనతో హోరా హోరీని పోరాటం సాగించాడు. అతనిని గెలవడంకూడా సాధ్యంకాదన్న నిశ్చయంతో గ్రహించివారు మళ్లా మందుగుండు సామాను ప్రయోగించారు. ఒక్క పాపయ్యమాత్రం యెలాగో తప్పించుకు బయట పడ్డాడుగాని తక్కినవారంతా మందు గుండు మంటలకు బలిఅయిపోయారు. పాపయ్య ఒక్కడూ శత్రువులతో యుద్ధం సాగించి వందలాది సైనికుల్ని హతమార్చాడు. వారు అతనిని తుపాకులతో కాల్చ నారంభించారు. పాపయ్య ఒంటినిండా లెక్కలేనన్ని గాయాలు తగిలాయి. రక్తం కాలవలా ప్రవహించ సాగింది. ఇక యెలాగా శత్రువుల చేతిలో తనకు చావుతప్పదని నిర్ణయించుకున్న పాపయ్య వారి చేతిలో మరణించడం

యిష్టం లేక తనంతటతానే బాకుతో పొడుచుకుని మరణించాడు. అక్కడ కూడా విజయరామరాజు యొక్క జెండా నెలకొల్పబడింది. తర్వాత వారు బొబ్బిలికోటపై దండయాత్ర ప్రారంభించారు. అక్కడ :

వెలమవీరుల సాయముతోడ
వెంగళరాయుండు ॥వి॥
శత్రుమూకను చాలావరకూ
సంహరించినాడు ॥వి॥
సింహాంతీరున నాల్గువైపులా
చెరగివేసి యతడు ॥వి॥
తట్టుకోటనూ, మూలబురుజునూ
పుట్టకోటగూడ ॥వి॥
వశపరచుకున్న ఫ్రెంచివారిని
వణకించాడండీ ॥వి॥
అటుపై రాజును, బుస్సీదొరను
పట్టుకొనుట కొరకు ॥వి॥
వెళ్లాడండీ ఆవేశంతో
వెంగళరాయుండు ॥వి॥
వారలిద్దరూ అంతకుముందే
పరారి అయ్యారు ॥వి॥

ఇదియిట్లుండగ గ్రోంచివారలు
మందు పేల్చినారు ॥వి॥
మలమలమాడి మరణించారు
వెలమదొరలు అపుడు ॥వి॥
వీపునతగిలిన తుపాకి దెబ్బకు
వెంగళరాయుండు ॥వి॥
రక్తముగ్రక్కుచు నేలమీదనే
రాలిపోయినాడు ॥వి॥

హాస్యం : ఎంతమంది వీరులు చచ్చిపోయార్రా.

కథ : తమ్ముడు మరణించాడన్న వార్త తెలియగానే రంగారావు యెంతో దుఃఖించాడు. ఇకపోతే ఆయన భార్య మల్లమదేవి యీ సంగతి తెలియగానే యేమిచేసిందయ్యా :

పన్నెండు నెలల ప్రాయముగల్గిన
తందాన తందాని తందన
తనకుమారుడే వెంకట్రాయుని ॥తం॥
ఆఖరుసారిగ ముద్దుపెట్టుకొని ॥తం॥
మారువేషమే వానికివేసి ॥తం॥
దివానమ్మలో పెద్దదియైన ॥తం॥
వెంకటలక్ష్మి చేతనుబెట్టి ॥తం॥
పాపారాయుని కప్పగించమని ॥తం॥
ప్రార్థించినది కన్నీరొలుకగ ॥తం॥

ఇలా వెంకటలక్ష్మి చేతిలో ఆ పసిబిడ్డను పెడుతూ పొంగి వచ్చే దుఃఖాన్ని ఆపుకోనలేక మల్లమదేవి యిలా విలపించింది.

పద్యం. "నా జీవనాధార నా మేరు సమధీర
నవమన్మథాకార నా కుమార
నా గుణంబుల ప్రోడ నా వెన్నెల తేట
నాముద్దు పుత్రుడా నాకు నీడ
నాభాగ్యములపంట నానుముద్దులమూట
నానలపూలజంట నాయుదంట
నా పెన్నిధానమా నాకులదీపమా
నాదుమూల ధనమ్ము నాదు తండ్రి
నాదు సుందరాకార నావిచార
నాదు ఘనపుణ్యముల ప్రోవ నాదు తేన
కావగా జాలదయ్యెను కరుణబూని
అక్కటా రమానాయకుండా శ్రీహరుడు"

కథ : వెంకటలక్ష్మమ్మ సరేనని తానొక ముష్టిదాని వేషం వేసుకుని ఆ పిల్లవాడిని యెత్తుకుని యింటింటా బిచ్చమెత్తుకుంటూ బయలు దేరింది. అయితే విజయరామరాజు ఆ కుర్రవానిని గుర్తుపట్టి వారిద్దరినీ బుస్సీదొరముందు పెట్టాడు. ఆ కుర్రవాడు రంగారావు కుమారుడని శత్రుశేషం వుండరాదు

కనక వానిని హతమార్చాలనీ అన్నాడు. కాని పసికందుని చంపడానికి బుస్సీ ఒప్పుకోలేదు. అదీగాక ఆ నెత్తురు కందువల్ల జరిగే అపకారమేమీ వుండదన్నాడు. అప్పుడు విజయరామ రాజు బుస్సీతో పసిపిల్లలైనా బొబ్బిలివారి పౌరుషమంతా ఒక టేననీ కావలిస్తే పరీక్ష చేయమనీ అన్నాడు. వెంటనే బుస్సీదొర ఒకచోట పండ్లు, మరొకచోటడబ్బు, వేరొకచోట చంద్రాయుధమూ పెట్టి నీ కేదికావాలో తీసుకొమ్మని ఆ బాలుడిని వదిలిపెట్టాడు. అంతట :

పద్యం. పరుగు పరుగునబోయి యా బాలకుండు
తడబడక చేత చంద్రాయుధమ్ము పట్టి
పులికిపుట్టున వన్నియు పులులే గాని
పిల్లి పిల్లలు గానని వెల్లడించె.

కథ : దానితో బుస్సీకి బొబ్బిలివారిపట్ల అభిమానకమూ విజయరామరాజుపట్ల అసహ్యత కలిగాయి. ఇలాంటి పౌరుష వంతమైన వంశాన్ని కూలదోస్తున్నందుకు అతడు విజయ రామరాజును నానాతిట్లూతిట్టి పిల్లవానినీ, వెంకటలక్ష్మినీ విడిచిపెట్టాడు. ఆమె పిల్లవాడిని తీసుకుని పాపారాయుడివద్దకు వెళ్లిపోయింది.

ఇక కోటలో రంగారావుగారు తనసేనాని అయిన నర్సారాయుడిని పిలిచి అంతఃపురస్త్రీలు శత్రువుల చేతిలో

పడి చావకుండా ముందుగానే వారినందరినీ స్వర్గానికి పంపించ మని తన పటాకత్తియిచ్చాడు. ఆ మాటలు వినగానే నర్సారాయుడి గుండె తరుక్కుపోయింది. కాని పాపం ఆ స్థితిలో యేంచేస్తాడు? కత్తితీసుకుని అంతఃపురానికి వెళ్లాడు. అక్కడ అమాయకంగా నిద్రిస్తున్న వనితల్ని చూడగానే అతని గుండె చెరువైపోయింది. తనలోతనే యిలావిచారించాడు.

పద్యం. "రణమున నాతురుష్కులను రాజితశౌర్యముచే
వధించి వే
గమె చనుదెంచి మమ్ములను కౌగిట జేర్చెద
రంచు గోర్కతో
మనమున సంతసింపుచును భర్తలరాకకు
వేచియున్న యీ
వనితల నెట్లు చంపగల భావములో
దయబూన నక్కటా"

యిలా పరితపిస్తునే అతడు వారి చెంతకు వెళ్లాడు. ముందుగా రాణీ మల్లమదేవి అతడ్ని చూసి విషయం గ్రహించింది. తన భర్త కత్తి అతనిచేతిలో వుండడంకూడా చూసింది. అప్పుడామె అతనితో ధైర్యంగా పనిపూర్తి చెయ్యమని చెప్పి తన మెడవంచుకున్నది. అంతట :

అయ్యోయ్యో అదియేమి పాపము
తందాన తందాని తందన
ఒక్క దెబ్బతో నర్సారాయుడు ||తం||
మల్లమదేవిని కడతేర్చాడు ||తం||
ఆపై తక్కిన స్త్రీల గొంతులే ||తం||
పర పర పరసుని కోసినాడయా ||తం||
అయితే ధర్మారాయుని భార్య ||తం||
గర్భము దాల్చుటచేత ఆమెను ||తం||
చంపనాతడు జంకాడండీ ||తం||
దానినిచూసి ఆమె బాకుతో ||తం||
తానే పొడుచుకు మరణించింది ||తం||

హాస్యం : అబ్బబ్బ ! ఏమి ఘోరంగా. ఇవి వినడానికే యింత బాధగా వుంటే అనుభవించిన వారెంత బాధపడ్డారో !

కథ : అప్పుడు ధర్మారాయుడు చనిపోయిన తనభార్య గర్భాన్నిచీల్చి అందులోవున్న నెత్తురుముద్దను బయటకుతీసి మెత్తిపారవేశాడు. ఈ విధంగా అంతఃపుర స్త్రీలనందర్నీ హతమార్చి నర్సారాయుడూ, ధర్మారాయుడూ రంగారాయుని దగ్గరకు వచ్చారు. పోతేయిక వెలమవీరులంతాకూడా తాము తమ భార్యలనూ, పిల్లలనూ శత్రువులచేతులలో చిక్కకుండా

ముందుగానే తెగనరికి బంధాలన్నీ సడలించుకున్నారు. ఇలా క్షణంలో బొబ్బిలి యావత్తూ శ్మశానవాటికగా మారిపోయింది. ఆ పిమ్మట రంగారావు వెండిబంగారాలను అన్నిటినీ యినపపెట్టెలలో పెట్టి బావిలోకి దింపించి వేశాడు. తర్వాత యిక తనకూ కోటకూ రుణం చెల్లిపోయిందని తీర్మానించుకుని యుద్ధానికి బయలుదేరాడు. అతనితో 'ధర్మారాయుడూ, నర్సారాయుడూ యితర వెలమవీరులూ కూడా బయలుదేరారు. ముందుగానే యీ సంగతి బుస్సీకి తెల్సింది. దుర్మార్గుడైన విజయరామరాజు మాటలువిని బొబ్బిలి దొరలకు తానింత అపచారం చేసినందుకు అతడు చాలా నొచ్చుకున్నాడు. అంతే కాకుండా అతడు తన పరివారాన్ని రంగారావుకు యెదురుగా పంపించి బొబ్బిలి కోటను మామూలుగా యేలుకొమ్మని కబురంపాడు. దానికి రంగారావు యేమన్నాడంటే :

చాలు చాలు మీ ఆదరణమ్ము
తందాన తందాని తందన
యెంకులకొచ్చిన మాటలివన్నీ ॥తం॥
అన్నదమ్ములు అంతా చచ్చిరి ॥తం॥
ఆడువారలే అస్తమించిరి ॥తం॥
వేలాది ప్రజలు వెళ్లిపోయిరి ॥తం॥

నాకొక్కడికే కోటలెందుకు ||తం||
యుద్ధమందున పగసాధించగ ||తం||
నేవచ్చితిని నిశ్చయమ్ముగ ||తం||

హాస్యం : భేష్ ! గొప్పగా బుద్ధిచెప్పావు.

కథ : ఈ విధంగా బుస్సీమనుష్యులకు బుద్ధిచెప్పి రంగారావు విజయరామరాజునూ బుస్సీనీ పట్టుకోవడానికి వెళ్లాడు. కాని అప్పటికప్పుడే ఆ యిద్దరూ పారిపోయారు. సరే రంగారాయుడు శత్రుసైన్యాలపై తిరగబడి యుద్ధం సాగించాడు.

వీరమూర్తి యై రంగారాయుడు
విజృంభించాడు ||వి||
గజ గజలాడిరి శత్రువులాతని
కత్తి చూడగానె ||వి||
ఒక్కవేటులో పది శిరమ్ములే
ముక్కలై నవండీ ||వి||
రక్తపుటేరులై పారసాగెను
రాజవీధులందు ||వి||
ఘించివారల గుర్రాలన్నీ
పీనుగులయ్యాయి ||వి||
మత్తగజాలే ఒక్క దెబ్బతో
మరణ మందినాయి ||వి||

ఘ్రించివారికి గుండెలప్పుడు
పీచుపీచు మనియె ||వి||
వెంటనె వారలు మందుగుండును
వినియోగించారు ||వి||
వెలమపేరులా మంటనుచిక్కి -
విడిచిరి ప్రాణాలు ||వి||
రంగారావు మాత్రమింకనూ
రణముచేయసాగె ||వి||
తుచ్ఛబుద్ధితో శత్రువులంతట
తుపాకి పేల్చిని ||వి||
పేగులన్నియు బయటపడ్డవి
రంగారాయునకు ||వి||
ఇంకావారిచే మరణించాలని
యెంచి రంగరావు ||వి||
కత్తితోడుత రొమ్ము పొడుచుకు
కన్నులు మూశాడు ||వి||

హాస్యం : ఆఖరుకు చయనకూడా అలా అస్తమించాడన్నమాట. సరే. తర్వాత కథ యేమిటిరా ?

కథ : యెక్కడకో పారిపోయిన బుస్సీ, విజయరామరాజుగార్లు రంగారాయుడు చనిపోయాడన్న సంగతి

తెలియగానే వచ్చారు. వారిద్దరూ రంగారాయుడిని చూసే నిమిత్తం ఆయన కళేబరం దగ్గరకురాగానే విజయరామరాజుకు యింకా ఆయన బ్రతికేవున్నాడేమోనని భయంవేసింది. సమీప దూరంనుంచి యీటెతో పొడిచి చూసి చనిపోయాడని నిర్ధారణ చేసుకున్నాడు. బుస్సీ రంగారాయుడిని చూడగానే తను చేసిన ఘోరానికి యెంతో విలపించాడు. కులద్రోహీ, ఛండాలుడు, క్రూరుడూ అయిన విజయరామ రాజువల్ల తానింత అక్రమంచేయవలసి వచ్చిందని పశ్చాత్తాప పడ్డాడు. రంగారాయుడి శవానికి దహన సంస్కారాలు చేయించాడు. అటుపిమ్మట అతడు బొబ్బిలి యావత్తూ కలయ చూశాడు. యెక్కడచూసినా పీనుగులపెంటలే. శవాలగుట్టలే యేయింట్లో చూసినా మృతకళేబరాలే. చెరువులన్నీ శవాలతో నిండిపోయాయి. వీధులంట రక్తం కాలవలుగా ప్రవహిస్తోంది. స్త్రీలు, పిల్లలూ, వృద్ధులూ అన్న వివక్షత లేకుండా యావన్మంది కళేబరాలనూ చూసేసరికి బుస్సీగుండె చెరువైపోయింది. సరే. జరిగిందేదో జరిగిపోయింది. ఇక మర్నాడు వుదయం బొబ్బిలిలో విజయరామరాజుకు పట్టం కట్టాలని నిర్ణయించబడింది. ఇదియిలావుండగా.

రాజారమునకు వెంకటలక్ష్మి
రయమున వెళ్ళింది ॥వి॥

చేతిలోబిడ్డను పాపారాయుడి
చేతిలో పెట్టింది ॥వి॥
ఆ సంఘటనకు పాపారాయుడు
అచ్చెరువందాడు ॥వి॥
యేమిటిదంతా ? అంటూ బొబ్బిలి
క్షేమమె అడిగాడు ॥వి॥
జరిగినదంతా వెంకటలక్ష్మి
శెలవిచ్చినదండీ ॥వి॥
అదివినగానే పాపారాయుడి
హృదయం మండింది ॥వి॥
తాండ్రసింహము తోకత్రొక్కిన
త్రాచువలెను లేచి ॥వి॥
శత్రురాజునే హతమార్చుటకు
శపథం పట్టాడు ॥వి॥

కథ : పాపారాయుడు యిలా శపథంపట్టి తాను వచ్చేవరకూ బాలుడైన వెంకట్రాయుని జాగ్రత్తగా చూడమని అక్కడున్న పరివారాన్నీ, వెంకటలక్ష్మినీ హెచ్చరించి ముగ్గురు వీరుల్నికూడా తీసుకుని బయలు దేరాడు. బొబ్బిలి చేరగానే అతడు శవాల పుట్టలన్నిటినీ చూసి పరితపించాడు. కోటలోకికూడా వెళ్లి అక్కడున్న

మల్లమదేవి శిరస్సును దహన పరచాడు. తర్వాత అతడు తోటివారితో ఒక ఉపాయం ఆలోచించాడు. ఆ ప్రకారంగా ముగ్గురూ తూర్పుసీమరాజుల వేషంవేసుకున్నారు. పాపారాయుడు విజయరామరాజుయొక్క అన్నకొడుకైన ఆనందరాజు వ్రాసినట్లుగా విజయరామరాజు పేర ఒకవుత్తరం సృష్టించాడు. అందులో యీ ముగ్గురికీ నౌఖరీ యిమ్మని సిఫార్సు చేసినట్లు వున్నది. ఆ జాబుతో ముగ్గురూ సాయంత్రం సమయాన విజయరామరాజువద్దకు వెళ్లి జాబుచూపించారు. రాజు అది చూసుకుని మర్నాడువుదయం అవసరమైన ఏర్పాట్లు చేయిస్తాననీ చెప్పి ఆ రాత్రికి వారికి భోజనానికి కావలసిన వస్తువులు యిప్పించాడు. వారు బయటకువెళ్లి ఆ వస్తువులు యెగరజల్లి అంతవరకూ అలసిపోయి వుండడం వల్ల నిద్రపోయారు. అంతట :

పాపారావుకు నిద్దురలోన తందాన తందాని తందన
మల్లమదేవి కనిపించింది ॥తం॥
జరిగినదంతా వివరించింది ॥తం॥
రాజుకు రేపే పట్టమన్నది ॥తం॥
యిప్పుడె వెళ్లి పొడవమన్నది ॥తం॥

కథ : కలలో మల్లమదేవి యిలా పలికేసరికి పాపారాయుడు చటుక్కున లేచి తోటివారిద్దర్నీ లేపి విజయరామ

రాజున్న డేరావద్దకు వెళ్లాడు. అక్కడగ స్తీ తిరుగుతున్న ంట్రోతులిని ఒక్క దెబ్బలో హతమార్చి ముగ్గురూ లోపల ప్రవేశించారు. రాజు గాఢంగా నిద్రపోతున్నాడు. అప్పుడు :

తాండ్ర పాపయ రామరాజును
తట్టిలేపినాడు ||వి||
నిద్దుర లేచి రాజాతనితో
నీ వెవరన్నాడు ||వి||
అంతట చెప్పెను పాపారాయుడు
ఆగ్రహమ్ము తోడ ||వి||
దొంగబాటనే కోటజొచ్చిన
దుర్మార్గా వినరా ||వి||
బొబ్బిలికోటను క్షణములోపల
దెబ్బదీతు నన్న ||వి||
నీ ప్రాణాలను తీయ వచ్చిన
పాపారాయుడిని ||వి||
నీగుండెలపై కుంపటి లాగున
నేను బ్రతికియుంటి ||వి||
బొబ్బిలి దొరలు మెప్పటికైనా
బెబ్బులులే నోరి ||వి||
తాండ్ర పాపయ కత్తికి నీబలి
తథ్యమింక నేడు ||వి||

అంటూ బాకును చేత బుచ్చుకు
ఆక్షణమ్ములోనె ||వి||
రాజురొమ్మున పొడిచెను పాపా
రాయు డాగ్రహాన ||వి||
బొబ్బిలిపులియె వచ్చిన దంటూ
బొబ్బ లెట్టి అపుడు ||వి||
విడచినాడయా ప్రాణమ్ములను
విజయగామరాజు ||వి||

అంతా అయిన తర్వాత ఆఖరుదశలో విజయరామ రాజుకు జ్ఞానంవచ్చింది. పోతూపోతూ అతడేమను కున్నాడయ్యా.

పద్యం. "అకట రావువారలతోడ నాజియేల
యంచు నెందరో చెప్ప నాలించకుండ
రణము దలపెట్టి యీరీతి ప్రాణములను
బాయుచుంటిని తాండ్రపాపయునివలన.

హాస్యం : అద్భుతం. ఆఖరుకు బొబ్బిలి వీరుల పరువు నిలబెట్టాడురా పాపారాయుడు.

కథ : విజయరామరాజు చచ్చిపోతూ బొబ్బిలిపులి వచ్చిందన్న కేకవేసి మరీ పోయాడుగా! ఆ కేక వినగానే అటు బుస్సీ సైనికులూ, యిటు రాజుసైనికులూ గబగబవచ్చి

పడ్డారు. వారు వచ్చి చూసేసరికి యింకేముంది? తెల్లవారితే పట్టకట్టుకోవలసిన రాజుగారు ప్రయాణమై స్వర్గానికి వెళ్లి పోయారు. వెంటనే ఆ సైనికులు పాపారాయుడినీ అతని యిద్దరు అనుచరులినీ చంపడానికి తుపాకులు తీశారు. అప్పుడు పాపారాయుడు తన అనుచరులతో యిక యెవరూ మిగలని యీకోటలు మనకెందుకని చెప్పి ముందుగా తానే కత్తితో పొడుచుకుని ప్రాణాలు విడిచాడు. తక్కిన యిద్దరూకూడా పాపారాయుడి మార్గాన్నే అనుసరించి వీరస్వర్గం పొందారు. ఇంతలో యీ సంగతి యావత్తూ బుస్సీకి తెల్సింది. అతడు తక్షణంవచ్చి ముగ్గురి కళేబరాలనుచూసి వారి పౌరుషానికీ, బలపరాక్రమాలకూ, త్యాగబుద్ధికీ ఆశ్చర్య పోయాడు. స్వార్థపరుడైన విజయరామరాజువల్లనూ, కుటిలచిత్తుడైన హైదర్‌జంగ్ వల్లనూ తాను బొబ్బిలిదొరలకు తీరని ద్రోహంచేశానని అతడు మళ్లా మళ్లా విలపించాడు. తర్వాత అతడు రాజూరంలోనున్న బొబ్బిలి వంశాంకురం వెంకట్రాయుడినీ, వెంకటలక్ష్మినీ మిగిలిన వారినీ బొబ్బిలికి రప్పించి వెంకట్రాయుడిని సింహాసనం అధిష్ఠింప చేశాడు. ఆ బాలుడు పెరిగి పెద్దవాడయ్యేవరకూ రాజ్యపాలనను నిర్వహించే భారాన్ని కంచుకి అనే బొబ్బిలివీరునకూ, వెంకట్రాయుని పెంచి పెద్దచేసే భారాన్ని వెంకటలక్ష్మికి

అప్పగించాడు. కొత్తపల్లి సీమనుంచి బొబ్బిలివరకూ గల భాగమంతనూ బొబ్బిలివారికే యిచ్చి వేస్తున్నాననీ యిక ముందు యే ఆపదలువచ్చినా తాము ఆదుకోనగలమనీకూడా చెప్పి బుస్సీదొర తన పరివారంతో వెళ్ళిపోయాడు. వెంకట్రాయుడు పెరిగి పెద్దవాడై విద్యాబుద్ధులు నేర్చుకుని బొబ్బిలి సంస్థానాన్ని చక్కగా పరిపాలించాడు.

ఇదిరా వీరబొబ్బిలి కథ.

హాస్యం : బలే! పసందయిన కథరా. ఇంక పోదాం రండి.

జయము జయము మన తెలుగు తల్లికి
జయము దిగ్విజయము
జయము జయము మన వీరనారికి
జయము దిగ్విజయము

గమనిక : ఇందులో కొటేషన్లు గల పద్యాలు విజయ బొబ్బిలిలోనివి.

సమాప్తం.

రాజేశ్వరి ప్రెస్, రాజమండ్రి—1956